

θρωπότητος, ὅτι κατὰ τὴν γένεσιν, τὴν πρόοδον καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν περιστάσεων, ἐκ τοῦ βαθύμου τῆς γενικῆς ἀναπτύξεως τῆς διανοίας κοὶ ἐκ τῆς πρόδησης τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν, τότε οὐκ ἀποπειραθῆ νὸς κατανοήσῃ αὐτὴν ἐκ τούτων τῶν γενικῶν αὐτῆς καὶ μεγάλην σημασίαν ἐν τῇ ιστορίᾳ τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξεως ἔχουσῶν συνθηκῶν. Εὰν δὲ πάλιν θεωρῇ τις ὡς βαρύνουσαν ἐν τῇ πλάστιγγι τὴν συνέχειαν τῆς ἐπιστημονικῆς παραδόσεως, τὴν ἐσωτερικὴν συνάφειαν καὶ τὴν ιστορικὴν ἐπ' ἀλλήλας ἐπίδρασιν τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν καὶ συστημάτων, ἐμφανίζεται τῇ φιλοσοφίᾳ ἡ ιστορία ὡς τι αὐτοτελές γεγονός, ἀπὸ ὧρισμένου σημείου ἀρχής ενοντος καὶ κατ' ἐσωτερικοὺς νόμους προχωροῦν, ὥπερ τοσούτῳ βαθύτερον κατανοοῦμεν, ὥστε πληρέστερον ἐπιτυγχάνομεν ν' ἀποδεῖξωμεν ἐν ἑκάστῳ βραδυτέρῳ φαινομένῳ τὴν λογικὴν ἀκολουθίαν τῶν ἀμέσως προηγηθέντων καὶ ἐπομένως ἐν τῷ ὅλῳ μίαν μετὰ λογικῆς ἀνάγκης τελουμένην ὄντα πτυξίν, ὡς τούτῳ ὁ "Ἐγελος ἐπεχείρησεν. 'Ἄλλ' εἰ καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη τύπῳ μεῖζον τηρήσιν κτᾶται, ὥστε μᾶλλον αὐτοτελῶς ἡ φιλοσοφία ἀναπτύσσεται, ὥμως ἡ τε διεύθυνσις καὶ ὁ τύπος τῆς φιλοσοφικῆς διανοήσεως παντὸς γράμμου ὑπόργουσι διὸ τῶν λοιπῶν περιπτώσεων ὡρισμένη. Μόνον ὅτι αἱ περιπτώσεις αὕται κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν διατελοῦσι πρὸς ἀλλήλας οὐγέτης πάντοτε ἐν τῇ αὐτῇ σχέσει, ἀλλὰ νῦν μὲν ὑπεριτχύει ὁ δημιουργικὸς νοῦς ἐξόχων προσώπων, νῦν δὲ ἡ ἐξάρτησις τῆς καθούλου καινωνικῆς παθιδεύσεως. Τῷ ιστοριογράφῳ δρκάποικειται νὲ ἐρευνήσῃ, ποίκιλη σημασία πρέπει ἑκάστοτε νὲ ἀπονέμηται εἰς ἔκκπτον τῶν στοιχείων τούτων ὡς πρὸς τὴν γένεσιν τῶν ιστορικῶν γεγονότων, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐρεύνης τούτης ν' ἀποτελέσῃ εἰκόνα τῆς ιστορικῆς πορείας καὶ τῆς συναφείας τῶν ἀποχριζόντων ταύτην φαινομένων.

§ 4.

II. Ἐλληνικὴ φιλοσοφία.

Τὸ πρόσβλημα, τίνες αἱ πρῶται αἰτίαι, ἐξ ὃν ὁ κύριος καὶ ὁ ἀνθρώπινος βίος διαρίζεται, ἀπηγγύλησεν ἢδη τὸν ἀνθρώπινον νοῦν

ἐν ἀρχαιωτάτοις χρόνοις καὶ ἐν διαφορωτάταις χώραις. Ἀλλὰ τὸ πρόσθιμο τοῦτο προσκάλει κατ' ἀρχὰς οὐχὶ τύσου ἢ τοῦ εἰδέναι ἔρως ὃσον τὸ συναίσθημα τῆς ἐξαρτήσεως ἐξ ἀνωτέρων διυνάμεων καὶ ὁ πόθος πρὸς ἀνάστησιν τῆς εὔνοίας αὐτῶν· ἡ δὲ ὄδός, δι' ἣς ἐγγένηθη ἡ θυσίας αὐτοῦ, ἦτο οὐχὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἀλλ' ἡ μυθολογικὴ ποίησις. Παρ' ὅλιγοις μόνον λαοῖς προσῆλθον ἐκ ταύτης σὺν τῷ χρόνῳ θεολογικοὶ καὶ κοσμολογικοὶ θεορίαι, ἀποπειρώμενοι γὰρ συλλαβόσαι περιεκτικωτέρουν τῆς ἀρχῆς καὶ διακινητάτους τοῦ παντός εἶκόνα. Ἀλλ' ἐφ' ὃσον ἔτι αἱ θεορίαι αὗται ἀπὸ τῆς μυθολογικῆς παραδόσεως ἀφορμῶνται καὶ περιορίζονται ἀπλῶς περὶ τὴν ἐξεργασίαν καὶ μεταμόρφωσιν μυθικῶν διοξειδῶν, δύνανται νὰ καταλογισθῶσι μόνον εἰς τοὺς προδρόμους τῆς φιλοσοφίας, οὐγὰ δὲ καὶ εἰς τὰς κυρίως φιλοσοφικὰς θεορίας. Η φιλοσοφία ἡγεμόνεις κατὰ πρῶτον ἀρχὴν, ἔνθα τις τὴν ἀνάγκην σισθάνεται τε καὶ ἔργῳ πειρᾶται νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ φαινόμενα ἐξ αἰτιῶν φυσικῶν. Η ἀνάγκη αὕτη δύναται βεβαίως νὰ εὑρίσκηται αὐθόρυμπτος ἐκδεδηλωμένη, ἐν διαφόροις τόποις, ἀν τὰς πρὸς τοῦτο προαπκτιούμενα πρόγεια τέτοιο χανον ὅντα· εὑρίσκομεν δὲ τῷ ὅντι παρ' Ἰνδοῖς καὶ Σίνκις μιδητικὰ συστήματα, ἀπερ ἀρκούντως ἀπὸ τῶν θεολογικῶν θεορίων τῶν λαῶν τούτων ἀπομακρύνονται, ὥστε δύνανται νὰ γράψουν σιδῶσιν ὡς ἡ «φιλοσοφία» αὐτῶν. Ἀλλὰ οθεναρώτερον καὶ μετ' ἀποτελεσμάτων διαρκεστέρων ἢ παρ' ἀμφιστέροις τοῖς λαοῖς τούτοις ἐξενίκησε παρὰ τοῖς "Ἐλληνοις ἡ ἔννοια ἐλλήνου τῶν προγράμματων γνώσεως. Οἱ "Ἐλλήνες δέ εἰσι καὶ οἱ μόνοι, ἐξ ὧν συνεχὴς ἐπιστημονικὴ παράδοσις μέχρις ἡμῶν καθικνεῖται. Οἱ ἰδρυταὶ τῆς "Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας εἰσὶν ἄμας καὶ οἱ ἀρχηγέται τῆς νεωτέρας, ἡ γνῶσις αὐτῆς ἀρχ κέκτηται πρὸς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους οὐ μόνον ἴστηματάν, ἀλλὰ καὶ λίσαν ἴσγυρὸν ὑπὸ πρακτικὴν ἐποψίην ἐπιστημονικὴν αποδαιότητα· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἴστορικὴ ἐξ αὐτῆς ὡφέλεια ὑπερέκινα πᾶν ὅ,τι ἡ λοιπὴ τοῦ ἀρχαίου κόσμου ἐπιστήμην περέχει υποτίθεται, δύον ἡ τῶν "Ἐλλήνων φιλοσοφία διὸ τοῦ διακινητικοῦ αὐτῆς παραχρομένου, τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῆς τελειότητος, τῆς πληυράς καὶ κατὰ λογικὴν ἀκολουθίαν ἀναπτύζεως αὐτῆς ὑπέρκειται τῆς λοιπῆς ἐπιστήμης τῆς ἀρχαιότητος.

§ 5.

Χρονικά ορια της Ελληνικής φιλοσοφίας.

Διὸ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων καθιωρίσαμεν τὸ ὑποκείμενον τῆς ἴστορίας τῆς φιλοσοφίας, διηγηματικόν ἔσται τὸν ὄρισμὸν τῆς φιλοσοφίας, πιεκρίναμεν τὴν φιλοσοφίαν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν συγγενῶν καὶ συναφῶν φιλοσοφῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἀλλών ἐπιστημῶν καὶ ὑπεδηλώσαμεν τὴν ὑψηστὴν αὐτῆς σπουδαιότηταν, ὑπολείπεται νῦν νὸς ἔξετάσωμεν τὸ ὄριον τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Υποτεῖται λοιπὸν ἐπὶ πόσου ὑφείλομεν νὰ ἐκτείνωμεν τὴν ἔννοιαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Πρέπει ἄρα γε νὰ ζητήσωμεν τὸ Ἑλληνικὸν αὐτῆς παράτοις μέλεσι τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου μόνον ή πανταχοῦ, ὃπου ἐκτείνεται καὶ η Ἑλληνικὴ παιδεία, καὶ πῶς ὑφείλομεν νὰ ὑρίσωμεν τὸ ὄριον ταύτης; Τοῦτο ἔξαρτάται πάντως κατὸ τὸ μᾶλλον καὶ ἡ τοῦ ἐκ τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως ἐκάστου· διότι οὐδεὶς δύναται νὰ κηρύξῃ ὡς καθ' ἓσαυτὴν ἀποτοπὸν τὴν ἀποτερμότερην τῆς ἴστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης κατὸ τὴν μετάβασιν αὐτῆς εἰς τὸν Ἱωνικὸν καὶ τὸν Ἀνατολικὸν κόσμον ή τὰνάπταιν τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμῖν χρόνων. Φυσικῶτατον δ' ὄμως ἡμῖν φαίνεται, ἐάν δικαιούσωμεν μὲν τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ τοσοῦτον Ἑλληνικήν, ἐφ' ὅσον ἐν αὐτῇ ὑπερέχει τοῦ ξένου τὸ Ἑλληνικόν, καταλείπωμεν δὲ τὸ ὄγορα τοῦτο, εὖθὺς ὡς ἡ σχέσις αὐτῆς μεταστραφῆ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρῶτον συμβαίνει ἔτι οὐ μόνον ἐν τῇ τῶν Ἱωνικῶν χρόνων φιλοσοφίᾳ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς νέοις Πλατωνικοῖς καὶ τοῖς προδρόμοις αὐτῶν· ἐπειδὴ προσέτι καὶ αὐτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλοσοφικὴ σχολὴ διατελεῖ ἔτι ἐν στενωτάτῃ συγγενείᾳ πρὸς τὴν σύγχρονον Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ κατὸ τὴν ἀνάπτυξιν δ' αὐτῆς ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἰσχυροτέραν τῆς ἐπιδράσεως παντὸς ἀλλοῦ φιλομένου ἐκ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, διὸ τοῦτο περιλαμβάνομεν καὶ ταῦτας ἐν τῷ κύκλῳ τῆς παρούσης ἐκθέσεως, τὰνάπταιν δ' ἀποκλείομεν αὐτῆς τὴν χριστιανικὴν διανόησιν τῶν πρώτων αἰώνων, διότι βλέπομεν ἐν αὐτῇ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην δεσποζομένην ὑπὸ νέας τινὸς ἀρχῆς, δι' ἣν ἀσφάλλουσι τοῦ λοιποῦ τὴν αὐθυπαρξίαν καὶ αὐτοτέλειαν αὐτῆς.

§ 6.

Πηγαὶ τῆς ιστορίας τῆς φιλοσοφίας.

Περὶ τῶν συγγράμματων, ἀπερὸ χρονιμεύνουσιν ὡς πηγαὶ.—Περὶ τῆς ιστορίας τῆς φιλοσοφίας παρὸ τοῖς ἀρχαίοις.

Ἐκ τῶν πηγῶν, εἰς δὲς ὀφείλομεν τὰς περὶ τῆς ἀρχαίκης φιλοσοφίας γνώσεις ἡμῶν, τὴν πρώτην κατέχουσι θέσιν ὡς ἄμεσοι πηγαὶ τὰ περιστωθέντα τῶν φιλοσόφων συγγράμματα καὶ τῶν ἀπολιτέων ἔργων αὐτῶν τὰ ποσπάσματα, ἐφ' ὅσον ταῦτα γνήσια τυγχάνουσιν ὄντα. Μὴ γνήσια συγγράμματα, ἐφ' ὅσον δύναται νὸς ὄρισθαι ἡ πηγὴ καὶ διὰ τῆς συντόξεως αὐτῶν χρόνος, δύνανται νὸς χρησιμεύσασιν ὡς μαρτυρίαι περὶ τῶν ἀρχῶν καὶ δοξασιῶν τῶν διατρίβον διανοητικῶν κύκλων, ἐξ ἣν προῆλθον. Εἰς τὰς ἀμμέσους πηγὰς ἀνήκουσι, πλὴν τῶν αὐτοτελῶν ιστορικῶν ὑπομνημάτων περὶ τῶν χαρακτήρος, τοῦ βίου καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν φιλοσόφων, καὶ πάντα τὰ ἔργα, ἐν οἷς ὡς ἐν παρόδῳ γίνεται περὶ κύτων μνεῖα. Εἰς τούτων τῶν ἔργων τὸ πλουσιώτατον παρέχουσι μέτεκλλον τοῦτο μὲν συλλογαί παλαιοτέρων συγγραφέων ἀποσπάματα διεκπόπασι. ὡς ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Γελλίου, τοῦ Καπεβίου (περὶ τὸ 330 μ. Χ.) ἡ «εὐαγγελικὴ προπαραπομψή», Ἡ τόνυνον τοῦ Στοβαίου (μεταξὺ τοῦ 450 καὶ 550) τὸ μέγα, νῦν δέ, ὡς ἡμῖν περιεσώθη, εἰς τὰς Ἐκλογὰς καὶ τὸ Ἀνθολόγιον διηγρυμένην ἔργον, καὶ τοῦ Φωτίου (+ 891) ἡ «βιβλιοθήκη», τούτῳ δέ τοι-αῦται διδακτικὴ συγγραφή, ὡν οἱ συγγραφεῖς πρὸς θεμελίωσιν τῶν ἴδιων δοξῶν εἰς τὰς τῶν προδρόμων κύτων λεπτομερέστερον εἰπ-έρχονται, ὡς τοῦτο κατὰ περιεκτικὸν τρόπον, οἷσιν ἡμεῖς γινώσκο-μεν, πρῶτος δὲ Ηλάτων, πολλῷ δ' ἔτι πληρέστερον ὁ Ἀριστοτέλης ἐποίησε· μετὰ δὲ τούτους, οἱ συγγραφεῖς, Κικέρων, Σενέκας, Ηλιο-ταρχος, Γαληνός, Σέξτος δὲ Ἐρυπειρικός, Νοουρήνιος, Πιερρόζινος, Ἰάμβλιχος, Πρόκλος, οἱ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Ηλάτωντος ἔργη γενεν-ταί, Φίλων δὲ Ἀλεξανδρεὺς καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς χριστιανικῆς Ἐκ-κλησίας, Τουστῖνος, Εἰρηναῖος, Κλήρης, Ὄμριγένης, Ἰππόλιτος, Τερτυλίανός, Αὐγουστῖνος, Θεοδώρητος κ.ἄλλ..

Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους, οἵτις ἐν τῷ πρώτῳ τῷν

Μετά τὰ Φυσικὰ ἐποιήσατο κριτικὴν ἐπιθεώρησιν τῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων, ἔξιλθεν ἡ κίνησις πρὸς αὐτοτελῆ τῆς ιστορίας τῆς φιλοσοφίας ἐπεξεργασίαν, ἣν ὁ Θεόφραστος ἀγέλαθεν ἐν τοῖς 18 βιβλίοις τῶν «Φυσικῶν δοξῶν» αὐτοῦ, ὃπερ φέρονται προσέτι καὶ ὡς Φυσικὴ Ιστορία, ἕτι δὲ καὶ ἐν πολυχρήμοις μονογραφίαις· ὅδε Εὖδημος ἐπραγματεύσατο τὴν ιστορίαν τῆς φυσικῆς, τῆς γεωμετρίας, τῆς ἀστρονομίας, ἵσως δὲ καὶ τῶν θεολογικῶν δοξῶν, ἐν ίδίαις συγγραφαῖς. Ἐπὶ τῆς τοῦ Θεοφράστου φυσικῆς ιστορίας ἐστηρίζοντο, ὡς ὁ Δεῖλος (Diels Doxographi 1879) ἀπέδειξε, πρῶτον μὲν αἱ περὶ τῶν δοξῶν τῶν διαφόρων φιλοσόφων συνόψεις, ἃς ἐφιλοπόνησεν ὁ Κλειτόρης (περὶ τὸ 120 π. Χ.) κατὰ τὸν τοῦ Καρνεάδου κριτικὸν ἔλεγχον τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν, καὶ αἵτινες φάνησαν ἀποτελέσσαι τοῖς μετὰ ταῦτα Σκεπτικοῖς τὸ κύριον μέταλλον, ἔπειτα δὲ διασκευή τις τῶν Ἀρεοπάγων, ἥτις περὶ τὸ 80—60 π. Χ. ὑπὲγγοντο τινὸς συνετάχθη καὶ ἡς χρῆσιν ἐποιήσαντο ἦδη ὁ Κικέρων καὶ ὁ Οὐδόρρων. Ἐπιτομὴ ταύτης διεσώθη ἡμῖν κατὰ μέγος μέρος ἐν τοῖς ψευδῶς τῷ Πλουτάρχῳ ἀποδιδομένοις «Ἀρεοπάγους τοῖς φιλοσόφοις», ἐν ταῖς Ἰδεογονίαις τοῦ Στοβαίου (ἴδε ἀν.)¹ καὶ τῇ τοῦ Θεοφράστου τὸν τοῦ Λαζαρίου (+ 157) «Ἐλληνικῶν παιθημάτων θεραπευτικῇ» IV, ο. κ. ἐφ. Τὸν συγγραφέα τῆς ἐπιτομῆς ταύτης ὀνομάζει ὁ Θεοφράστος Ἀέτιον, ὃ δὲ χρόνος τῆς συντάξεως ταύτης μὲν τῆς συγγραφῆς φάνεται πίπτον κατὰ τὸ πρῶτον τρίτον τῆς δευτέρας μ. Χ. ἐκκτοντητηρίδος, τῶν δὲ τοῦ Πλουτάρχου Ἀρεσκόντων περὶ τὸ μέσον κύτης. Λμέστως ἐκ τοῦ Θεοφράστου ἡρύσατο, ὡς φάνεται, περὶ τὸ 150 μ. Χ. ὃ συγγραφεὺς τῶν ψευδοπλουταρχείων στρωμάτων (ἴνι ἀποσπάσματα παρό) Εὐσεβίῳ, Εὐχεγγ. Προπ. 1. 8) καὶ δύο Διογράφοι, ἦν χρῆσιν ἐποιήσαντο ὁ Ἰππόλιτος (Ἀρεοπάγους Ελεγχος B. I. πρότερον ὡς φιλοσοφούμενα τοῦ Ὁριγένους φερόμενος), καὶ Διογένης ὁ Λαέρτιος. Ἀλλα ἔχη τῆς φιλολογίας ταύτης δύνανται νὰ καταδειχθῶσι παρὸ τοῖς πατρόσι τῆς Ἐκκλησίας Εἰρηναῖο (περὶ τὸ 190), Κλήμεντι (περὶ τὸ 200), Βεντεβέρῳ (+ 340), Ἐπιφανίῳ (+ 403), Λύγοντι γ (περὶ 430). αἱ περισσεῖσαι ἡμῖν τελευταῖαι παραφυάδες καὶ τῶν εἰσιν ἡ ψευδεπιγράφως τῷ Γαληνῷ ἀποδιδομένη συγγραφὴ

«περὶ φιλοσόφου Ιωνοῦ» καὶ ὁ τοῦ Ἐρμέου «διασυρμὸς τῶν ἔξω φιλοσόφων». Ἐξ ἀφοριῶν ἐν μέρει μὴ ἱστορικῶν προτίθεν τὴν συγχρητιστικὴν⁽¹⁾ ἔκθεσις τῆς Ἀκαδημεικῆς, Περιποτητικῆς καὶ Στωϊκῆς θεωρίας, δι’ ᾧ ὁ Ἀκαδημεικὸς Ἀντίοχος ὅτι τὸ οὐχ οὐδὲ τὸ λαογέτης περὶ τὸ 70 π. Χ. ἐπειράθη νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐκλεκτικὴν αἵτου τάσιν. Τούτῳ ἡκολούθησεν ἐν τῇ διευθύνσει ταύτη περὶ τὸ τέλος τοῦ αἰώνος ὁ Ἀκαδημεικὸς Εὔδωρος καὶ ὁ ἐκ τῆς Στοᾶς ἐκλεκτικὸς Ἄρειος Δίδυρος (οὗ τὰποπάρι περὶ DIELS Doxogr. 445 κ. ἐφ. Στο6. Ψελ. II. 32 κ. ἐφ.).

Πρᾶ. § 83.

Παρὰ τὰς ἱστορικὰς ταύτας συνόψεις τῶν θεωριῶν τῶν φιλοσόφων βαίνει ἑτέρας τις σειρὰς συγγραφῶν, ἐν αἷς ἐκτίθενται βιογραφίκῶς τὰ τῶν φιλοσόφων τὸ μὲν καθ’ ἓνα ἔκκοστον, τὸ δὲ κατὰ σχολάς, καὶ αἵτινες συνδέουσι τὴν ἔκθεσιν τῶν θεωριῶν τῶν φιλοσόφων μετὰ βιογραφικῶν περὶ αὐτῶν εἰδήσεων (τὰς κωνὺς θεωρίας σχολῆς τυπὸς μετὰ τῶν τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς). Πάντα δέ τοι τὰ τοῦ Επιφῶντος Ἀπομνημονεύματα καὶ ὄτια ἐν τοῖς τοῦ Πλάτωνος διαλόγοις δύνατοι νὰ θεωρηθῇ ὡς ἱστορικὸν καὶ τὰπολεμήντας συγγράμματα τῶν Πλατωνικῶν Σπευσίππου, Σενίκρατος, Φιλίππου καὶ Ἐρμοδώρου, ἐν αἷς οὗτοι περὶ τοῦ ίδίου διδασκάλου ἐποιοῦντο λόγον, τὰς Ἡρόκλειδας τοῦ Ποντικοῦ περὶ τῶν Πυθαγορέων, τὰς τοῦ Πιθαγορέων οὐκανούς (περὶ τὸ 320) περὶ Πυθαγόρου. Τὴν κυρίου ἐδραν ἀντικεί-

(1) Η λέξις συγχρητισμὸς ἔγει Κρητικὴν ἔργον. Οἱ Κρῆτες κατέπλούταρχον περὶ φιλαδελφίας 10 αποδέκτες στεπαῖσθντες ἐλλήνας καὶ πολεμοῦντες, ἔξωθεν ἐπιόντων πολεμίων, διελύοντο καὶ συνιατκυντοντες καὶ τούτο ἦν ὁ καλούμενος πάρ’ ἡμῖν συγχρητισμὸς. Πάντα δὲ περιελήφθη, ηλέξις καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν γλῶσσαν ὡς ὄρος σημαίνον τὴν τάσιν, ητίς ἐμρανίζεται ἐν παντὶ μὲν κλάδῳ τοῦ ἐπιστητοῦ, μᾶλιστε δὲ ἐν τῇ ἴστορίᾳ τῆς θρηπείας καὶ τῆς φιλοσοφίας, πρὸς σύγχρισιν καὶ συνδιαλλαγὴν ὄφρων καὶ διηγείσιν ὅλως ἀπ’ ἄλληλων διαφόρων ηπειρῶν πρὸς ἀναγνωγὴν διαφόρων θρηπείων καὶ φιλοσοφικῶν θεωριῶν εἰς μίαν. Η ἀναλογία, ὡς βλέπει πᾶς τις, δὲν ὑπέργει ἀκριβής, δὲ ὅρος συνθηματικὸς μᾶλλον ἢ ὄρθις τοῦτο δὲ παρεῖναι, μὲν γνωστόν, ἐν πολλοῖς ὄροις, οὓς οἱ ἀλλοδαποί παραλαμβάνουσιν ἢ συγχρητίζουσιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

χεν δρως καὶ οὗτος ὁ κλάδος τῆς ιστορικῆς ἐξετάσεως τῆς φιλοσοφικῆς φιλολογίας ἐν τῇ Περιπατητικῇ σχολῇ καὶ παρὸς τοῖς τούτηρις συγγενεύουσι σοφοῖς τῆς Ἀλεξανδρείας, "Ηδη ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφρόστου ὄνομάζονται μονογραφίαι περὶ φιλοσόφων ἔκαστων καὶ ἐπιτομὴ τῶν συγγραφῶν αὐτῶν, ὡσαύτως δὲ ὑπὸ τῶν Ἀριστοτελικῶν Δικαιάρχων Ἀριστοτέλους Ἀριστοχένους" («Βίοι ἀνδρῶν», «Πυθαγορικὴ ἀποφάσεις»), Κλεόρχοος, Φανίαν. Ήρι τὸ 250 π. Χ. συνέταξεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ περιβόητος Καλλίμαχος ὁ Κυρηναῖος τὸ μέγα καὶ εἰς λόγον τῆς ιστορίας τῆς φιλοσοφίας σπουδαῖον γραμματολογικὸν ἔργον αὐτοῦ, ταῦς «πεντακατάτονταν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὡν συνέγραψαν». περὶ τὸ 240 Νεάρην ὁ Κυζικηνὸς σύγγραμμα περὶ «ἀνδρῶν ἀνδρῶν», περὶ δὲ τὸ 225 Ἀντίγονος ὁ ἐκ Καρύστου τοὺς «βίους» αὐτοῦ περὶ τὸ 210 ὁ μὲν Περιπατητικὸς "Ἐρμίππος ὁ Καλλίμαχος ἐν τῷ ὀπίστως «βίους», πλουσιώτατον τοῖς μεταγενεστέροις μέταλλον βιογραφικῶν καὶ γραμματολογικῶν σημειώσεων, δ. δ' Ἀριστόρχειος Σάτυρος, ὡσαύτως Περιπατητικὸς καὶ αὐτός, τοὺς «βίους» αὐτοῦ. Εὔθυνος δὲ μετὰ ταῦτα συνέγραψεν ὁ Σωτίων τὴν «διαδοχὴν τῶν φιλοσόφων», ἥτις διὰ τὴν διαίρεσιν τῶν καθ' ἑκάστους φιλοσόφων εἰς σχολὰς διετέλεσε χρήσιμεύουσα. ὡς κανών. Ἐπιτομὰς τῶν δύο τελευταίων ἐξειργάσατο Ἡρόκλείδης ὁ Λέμβος (περὶ τὸ 180—150). Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔγραψεν ὁ Περιπατητικὸς Ἀντισθένης ὁ Ρόδιος «φιλοσόφων διαδοχάς». Ὁλίγῳ νεώτεροι (περὶ τὸ 130) φάνονται οὖσαι αἱ τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ Σωτίκρατοις. Τῆς Ἀκαδημεικῆς σχολῆς ὅπαδός ἦτο ὁ Ἀριστίππος (περὶ τὸ 210 π. Χ.), διστις «περὶ φυσιολόγων» ἔγραψεν· ἐκ τῆς αὐτῆς σχολῆς κατάγεται τὸ Κλειτοράχοος ἐργον «περὶ αἰρέσεων», οὐχὶ διάφορον ἔσως ὃν τοῦ ἐν σελ. Θ ὀνομασθέντος. Ἐκ τῆς Στωικῆς ἐξῆλθεν ὁ Ἐρατοσθένης (274—194), ὁ περιβόητος σοφός, οὗ οἱ χρονολογικοὶ διαρισμοὶ καὶ εἰς τῆς φιλοσοφίας τὴν ιστορίαν χρήσιμοι ἐγένοντο. Τούτῳ φαίνεται κατὰ πάντα σχεδὸν ἀκολουθήσας ἐν τοῖς αὐτοῦ «Χρονικοῖς» δὲ τῆς αὐτῆς σχολῆς Ἀπολλόδωρος (περὶ τὸ 140 π. Χ.)· τούναντίον δ' ἀβέβαιον ὑπάρχει κατὰ πάσον τοῦ Κλεινοῦ οὐς καὶ Σφραίροος αἱ πραγματεῖαι περὶ φιλοσόφων τινῶν ἐκά-

στων καὶ τοῦ Παναειτίου ἡ συγγραφὴ περὶ τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν ἔφερον ἴστορικὸν χαρακτήρα. Καὶ ὁ Ἐπίκαιος δὲν φαίνεται ἐξετάσας τοὺς πρότερον φιλοσόφους κατ' ἀκριβὴ ἴστορικὴν ἔννοιαν. Τῆς σχολῆς αὐτοῦ γινώσκομεν ἔργα τινά, ἐν οἷς ἐγίνετο τοιαύτη τις ἀπόπειρα, οἷον τοῦ Ἰδομενέως (περὶ τὸ 270 π. Χ.) ἀναξιόπιστόν τινα συγγραφὴν περὶ τῶν Σωκρατικῶν, τοῦ Ἀπολλωνίου (περὶ τὸ 120 π. Χ.) «συμμαγὴν τῶν δογμάτων» καὶ βίον Ἐπικούρου, τοῦ Φιλοδήμου (περὶ τὸ 50 π. Χ.) «οἰνταῖν τῶν φιλοσόφων», οὗτον πιθανῶς ἀπέλοιπε τι πριν ληρα, ἐξ οὗ φαίνεται ἐλήφθησαν οἱ δύο Πρακτικοὶ κατάλογοι τῶν Ἀκαδημεικῶν καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων. Σύγχρονοι τοῦ Φιλοδήμου εἰσὶν οἱ δύο Μάγνητες Δημήτριος καὶ Διοκλῆς, ὃν ἔκεινος μὲν περὶ ὅμωνύμων ἀνδρῶν, οὗτος δὲ «διαδυομένη τῶν φιλοσόφων». ἔγραψε, καὶ ὁ Στωϊκὸς Ἀπολλωνίος ὁ Ἄριος, οὗ βίος Ζήνωνος μνημονεύεται. Ολίγῳ προγενέστερος ἐστιν Ἀλέξανδρος διΠολυτεφρός, διστορίαν τῶν φιλοσοφικῶν τρυλῶν («φιλοσόφων διαδοχᾶς») καὶ ἐξήγησιν Ηὐθαγορείου πυρβόλου συνέγραψεν. Επὶ Αὐγούστου δὲ ἡ Τιβερίου ἵστος ἔγραψεν ὁ Ἰππόδροτος φιλοσόφων κατάλογον καὶ απερὶ αἰρέσεων, οὐχὶ δὲ πρὸ τοῦ 70 π. Χ. ὁ ἐκ Νικαίας Νικίας τὸς ἐκπτῶν αδιδοχᾶς. Απὸ δὲ τῆς πρώτης ἐκκτοντοκτηρίδος τῆς ἡμετέρας γραμματικής, ἐξιστορεῖτο ἐν τῇ νέᾳ Ηὐθαγορείῳ σχολῇ τοῦ Ηὐθαγοροῦ ἡ τε βίος καὶ ἡ διδασκαλία πολλαχῶς μέν, ὅλλακτα παντόποιαν ἀκρίτως καὶ ὄντες ἴστορικῆς ἔγνοίας· οὕτω περὶ μὲν τὸ 50—80 μ. Χ. ὅπη Μαδεράτου καὶ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυκνάδη, περὶ δὲ τὸ 130 ὑπὸ Νικομάχου. Πολλὰς δὲ τῇ ιστορίᾳ τῆς φιλοσοφίας γρηγόρους διπομνήσεις ἔχορήγουν τὰ συγγράμματα τοῦ Φιλοδήμου (περὶ τὸ 80—150 μ. Χ. ἰδὲ § 92 τέλος). Αποσπάμενοι τῆς τοῦ Περιπατητικοῦ Ἀριστοκλέους (περὶ τὸ 180 μ. Χ.) κριτικῆς ἐπισκοπήσεως τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων διέπιπτεν ὁ Ήντσέβιος. Μόνον ἐν ἀποσπάσμασι καὶ ἐκ τινῶν παραθέσεων διπόρχουσιν ἡμῖν κυρίως γνωστὰ τὰ πλεῖστα τῶν μέγρι τοῦδε καταλεχθέντων καὶ εἰς τὴν ιστορίαν τῆς φιλοσοφίας ὑπαχθερομένων συγγραμμάτων, καὶ ἐκ τούτων μέγκι μέρος ὑφείλομεν ἐντὸς καὶ μόνη ἔργων, τοῖς 10 βιβλίοις Διογένους τοῦ Λασερτίνου, δι περὶ τοῦ βίου

καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδόκιμοσάντων προγράπτεύ-
ονται. Διότι ὅσον ὀμελῶς καὶ ἀκρίτως καὶ ἀν ὑπάρχῃ συντεταγμένον
τὸ περὶ τὸ δεύτερον τέταρτον τῆς γ' μ. Χ. ἐκατονταετηρίδος πιθανῶς
συγκροτηθὲν συμπίλημα τοῦτο, ὅπερ ἐστὶν ἐπεξεργασία ἐπιτομῆς
τυνος ἐκ τοῦ Νικίου, ἔνεκα δριώς τῆς ἀπωλείας τῶν πλείστων πα-
λαιοτέρων πηγῶν εἰσὶν ἀνεκτίμητοι αἱ εἰδήσεις, ἃς ἡμῖν μεταδί-
δωσιν. Άλις εἰδήσεις αὗται παραχλωμένουται κακονικῶς ἐκ τρίτης ἢ
τεταρτης χειρός, ὅνομάζει δριώς ὁ Διογένης συχνότατα τοὺς μάρ-
τυρας, οἵς αὐτὸς ἢ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀντιγραφέντας συγγράμματα ὀφεί-
λουσιν αὐτάς. Ἐκ τῶν νέων Πλατωνικῶν μεγάλην προσήνεγκεν
ὑπηρεσίαν εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσόφων (μέχρι Πλά-
τωνος) ὁ σοφὸς Πορφύριος (περὶ τὸ 232—304 μ. Χ.), διὸ
τῶν ὑπομνημάτων αὐτοῦ καὶ τῆς «φιλοσόφου ἴστορίας», ἐξ ḥις περιε-
σώθη ὁ βίος τοῦ Πυθαγόρου. Ως εἰσαγωγὴ εἰς δογματικόν τι ἔρ-
γον τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἱωρέλιχον ἐχρησίμευεν ὁ διεξοδικὸς
ὑπὸ τούτου βίος τοῦ Πυθαγόρου. Τῆς ἴστορίας τῆς νέας Πλατω-
νικῆς σχολῆς κυρία πηγὴ εἰσὶν οἱ τοῦ Εὐάντα πίστις (περὶ τὸ 400
μ. Χ.) «βίοι φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν» (ρήτορῶν), ἣ δὲ μεταγενε-
στέρας τῆς σχολῆς ταύτης ἴστορίας ἐξετίθετο ἐν τῇ ἐν ἀποσπάσμασι
περισωθείσῃ «φιλοσόφῳ ἴστορῳ» τοῦ Δαμάσκιου (περὶ τὸ 520
μ. Χ.). Μετὰ τὸ 550 συνέταξεν Ἡσύχιος ὁ Μιλήσιος τὸ
ἔργον αὐτοῦ ἀπερὶ τῶν ἐν παιδείᾳ διαλαμπάντων, ἐξ οὗ πρώτου
κατάγονται τὰ ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Σούτδα (μεταξὺ τοῦ 1000
καὶ 1150 μ. Χ.) περὶ ἀρχαίων φιλοσόφων ἀρθροί· τὸ δὲ ὑπὸ τὸ
ὄνομα τοῦ Ἡσυχίου περισωθὲν σύγγραμμά ἐστι μεταγενέστερον
Βυζαντικὸν συμπίλημα ἐκ τοῦ Διογένους καὶ τοῦ Σούτδα, ὡσαύ-
τως δὲ καὶ ἡ λεγομένη «Ἰωνίδης τῆς Λύτορος τείρας Εὐάντιος»
(1060—1070) ἐπτὸι πιθανῶς νοθεία τῆς ίδιης ἐκατονταετηρίδος.

Μεταξὺ τῶν ἡμετέρων πηγῶν οὐχὶ ἀσήμαντον θέσιν καταλαμ-
βάνουσι περὸς τὴν γνῶσιν τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων τὰ πρὸς ἐξήγησιν
τῶν ἔργων αὐτῶν προωρισμένος συγγράμματα. Ήσσον ἐνωρίς ἐγέ-
νετο αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη τοιούτων ἐξηγητικῶν συγγραφῶν δεικνύει
τὸ γεγονός ἡδη, δτι ὁ μὲν Ἀκαδημεικὸς Κράντωρ (περὶ τὸ 280
μ. Χ.) τὸν Πλάτωνος Τίμαιον, ὁ δὲ Στωϊκὸς Κλεάνθης (περὶ
τὸ 260) τὸ «Προκλείτου σύγγραμμα ὑπεριηράτιζε καὶ ὁ γραμματι-

κός Ἀριστοφάνης ὁ Βυζαντίος (περὶ τὸ 200) τὰ Πλάτωνος; ἔργα εἰς τριλογίας κατέτασσεν. Ἡ ἀκμὴ ὅμως τῆς ἐνεργείας τῶν ὑπομνηματιστῶν ἀρχετάλι κατὰ πρῶτον περὶ τὰ μέσα τοῦ πρώτου π. Χ. αἰώνος. Περὶ τούς χρόνους τούτους ἴδρυεν ἐν τῇ Ηεριπατητικῇ σχολῇ Ἀνδρόνικος ὁ Ρόδιος, ὁ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφραστοῦ ἐκδότης, τὴν ἐμβριθή σπουδὴν τῶν Ἀριστοτελείων συγχρημάτων· ἀπὸ τούτου κατέρχεται μέχρις Ἄλεξιν δρόν τοῦ Ἀφροδισιέως (περὶ τὸ 200 μ. Χ.), τοῦ περιφήμου Ἑπιφύτοῦ, μικρὸς πειρὸς ἀνδρῶν, οὐ ταῦτα τὸ μὲν ἐν ὑπομνηματι, τὸ δὲ ἐν εἰσαγωγικαῖς καὶ συνοπτικαῖς συγγραφαῖς διεσάφουν. Τῷ περιδίγματι τούτῳ ἡκολούθησεν ἡ Πλατωνικὴ σχολή. Εὖθὺς μετὰ τὴν Ἀνδρόνικον κατέστησαν ἄστιοὺς γνωστοὺς διὸ συγγραφῶν περὶ Πλάτωνος ὁ Εὔδωρος καὶ Ἀρέκυλλος, ὅλιγῳ δὲ βραδύτερον ὁ Θράσυλλος, καὶ ἀπὸ τοῦ Πλούταρχοῦ ἐρμηνευετοῦ διὸ φιλόσοφος οὗτος ἐν τῇ Ἀκαδημεικῇ σχολῇ μετὰ τοῦ καὶ τοῦ Κύλου, μεθ' οὗ ἐν τῇ Ηεριπατητικῇ ὁ Ἀριστοτέλης. Οἱ νέαι Πλατωνικοὶ (καὶ τινες φιλόσοφοι καὶ πρότερον ἔτι) ἀφιερώθησαν ἀριθμοτέροις τοῖς φιλοσόφοις τούτοις μετ' ἵστη ἐπιμελείας μέχρι τοῦ οἰκισμοῦ. Ἐκ τῶν περισωθέντων ἥμιν ὑπομνημάτων, διν τὰ εἰς Ἀριστοτέλην ἐξεδόθησαν νεωστὶ ὑπὸ τῆς ἐν Ηερολίνῳ Ἀκαδημείᾳ, ἔζοχον ἔχουσι πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας ἀξίαν, ιδίως δὲ διὸ τὴν ἀνακοίνωσιν ἀποσπασμάτων φιλοτοφικῶν συγγραφῶν, τὰ τοῦ Ἄλεξιν δρόν εἰς τὰ Μετὰ τὰ Φυσικά τοῦ Ἀριστοτέλους, τὰ τοῦ Συμπλικοῦ (περὶ τὸ 530 μ. Χ.) εἰς τὴν Φυσικὴν καὶ εἰς τὰ Περὶ οὐρανοῦ βιβλία, πρὸς δὲ τούτοις αἱ λοιποὶ ἐρμηνευτικοὶ συγγραφαὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐρμηνευτῶν τούτων καὶ αἱ Ἰωάννινοι μὲν τοῦ Φιλοπόνον (περὶ τὸ 530) εἰς Ἀριστοτελικά, τοι δὲ Πρόκλον (410—485) εἰς Πλατωνικὰ συγγράμματα.

§ 7.

Νεώτερα βοοθίματα.

Ἐκ τῶν γεωτέρων περὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας συγγραμμάτων καταλεκτέον ἐνταῦθα μόνα τὰ τῶν δύο τελευταίων ἐκτυπωτηρίδων, καὶ ἐκ τούτων πάλιν μόνον ἔχειν, ἀπερὶ πρίν τὴν ἱστο-

ρίαν τῆς ἡμετέρας ἐπιστήμης ίδιαιτέρων ἔχουσι σημασίαν ή εἰσὶν δέξια καὶ σημειωθῶσιν ὡς εῦχρηστα τό γε νῦν βοηθήματα πρὸς τὴν σπουδὴν αὐτῆς. Ὡς θεμελιώδης μεταξὺ τούτων ἐργασία δυομαστέα πρῶτον ἡ τοῦ Βρούκ καέρος (*Brucker*) *Historia critica philosophiae* 1742 κ. ἐφ. (ἡ ἀρχαία φιλοσοφία ἐκτίθεται ἐν τῷ I καὶ II τόμῳ), ἔργον ἐμβριθὲς καὶ κριτικὸν δέξιας μεγάλης, εἰ καὶ τῶν γεγονότων ἱστορικὴ ἐκτίμησις δὲν ἴσταται ὑπεράνω τοῦ κατιρραῦ ἀντοῦ. Ήπειρὸς ταύτης δὲ μνημονευτέα εἶτα τὰ σχετικὰ τμῆματα τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης τοῦ I. A. Φαβρικού 1705 κ. ἐφ. σημαντικῶς συμπληρωθείστης ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀρλεσίου (*Harpless*) 1790 κ. ἐφ. Ήπειρὸς τὸ τέλος τοῦ 18 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 19 αἰώνος ἐξετέθη τῆς φιλοσοφίας ἡ ἱστορία ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ ἐκτάσει ἐν τρισὶ διεξοδικοῖς ἔργοις, ἐν τῷ τοῦ Τειδεμάννου (*Tiedemann*), *Geist der spekulativen philosophie* (1791—1797), ἐν τῷ τοῦ Βιούλε (*Buhle*), *Lehrbuch der Geschichte der Philosophie* (1796—1804) καὶ ἐν τῇ τοῦ Τεννεμάννου (*Tennemann*), *Geschichte der Philosophie* (1798—1819 τὸν πρῶτον τόμον ἐπεξειργάσθη ὁ Βενδίτιος (*Wendl*) τῷ 1829). "Πάκτον τούτων τῶν ἔργων ἔχει τὴν ίδιαν δέξιαν· ὅτι μακροχρονιότερος διετηρήθη ἐν δικαίᾳ τιμῆς τὸ τοῦ Τεννεμάννου παρὸς πᾶσιν τὴν μονομέρειαν, μεθ' ἣς ὁ Κάντιος δεσπόζει τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ κρίσεως. Ήπειρὸς τούτων ὄνομαστέον τὰς ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας ἐργασίας τοῦ Μεινερσίου (*Meiners*), *Geschichte der Wissenschaften in Griechenland und Rom* 1781 κ. ἐφ. κ. ἀ. καὶ τοῦ Φιλλερνίου (*Fülleborn*), *Beiträge* 1791 κ. ἐφ.. Ταχέως ἔμινες ὀνεφάνη καὶ ἡ δύναμις τῆς μετὰ Κάντιον φιλοσοφίας καὶ τῆς νέας διανοήσεως, εὐθὺς ὡς ἥρξαντο ἀσχολούμενοι περὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς ἀρχαιότητος. Τοῦ Σλαζερμάχερος (*Schleiermacher*) καὶ πραγματεῖα περὶ δικτύρων Ἑλλήνων φιλοσόφων (νῦν Sämmtl. *Werke*. Zur Phil. 2. καὶ 3. τόμος), ίδιως δὲ αἱ εἰσαγωγαὶ καὶ σημειώσεις εἰς τὴν τοῦ Πλάτωνος μετάφρασιν αὐτοῦ (*Platon's Werke* 1804—1828), μεθ' ἀ μετὰ τὸν Θάνατον αὐτοῦ ἐπηκολούθησεν ἡ πεπυκνωμένη ἱστορία τῆς φιλοσοφίας (1839. W. W. Z. Phil. 2, Bd. I. Abth.), ἡ δι' ὅλως ίδιαζούσης τῶν προγράψτων ἀντιλήψεως εἰς ἀρεύνας διεγείρουσα, καὶ τοῦ Βοικχίου αἱ δόκιμοι

έργασία περὶ Φιλολόγου 1819 καὶ Ηλάτωνος (πλὴν τῶν ἐν τῷ μῷ τῶν μικρῶν αὐτοῦ συγγραφῶν, καταχεχωρισμένων ἀπὸ τοῦ 1807—1865 in *Plato Minoem 1806*: «Untersuch. über d. Kosmische System des Plato 1852») ἐγένοντο τὸ ὑπόδειγμα ἱστοριογραφίας; Βαθέως εἰς τὸν ίδιον τρύπον τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον στήριξαν τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν εἰσδυσύστης. Τοῦ Ἑγέλου καὶ παραδόσεις περὶ τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τῷ 1833 κ. ἐφ. 1840 κ. ἐφ. καὶ ἐν τῷ μῷ 13—15 τῶν «Ἑλλήνων» αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαι) ἐξῆρον ἀληθῶς τὴν δικλεκτικὴν ἐναγγειλήσην της ἐν τῇ γενέσει τοῦ μεταγενεστέρου ἐκ τοῦ προγενεστέρου ἡγεῖ ἀνευ μονομερείσας, πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἔμμονας πατενήσητιν καὶ ἐκτιμησιν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων μεγάλως συνεβάλλοντο. Τῷ Σλαΐερμαχοφίλῳ αὐτοῦ συνέδεσε κατὰ τὴν γενικὴν κύρων διεύθυνσιν τὰ ὀφελιμώτατα ἔργα τοῦ Πρεσβύτερου (Ritter), *Geschichte d. Phil. Bd. I.—4. 1829 κ. ἐφ. 1836 κ. ἐφ. 221 B. p. z. v. d. i. σ. i. o. u* (Brandis), *Handbuch d. Gesch. der griechisch-röm. Phil.* 3 μέρη ἐν 6 τόμοις, 1835—1866. Μέτρη των ὥδων βρίνεται μεταξὺ πολυμαθοῦς ἐρεύνης καὶ τῆς θεωρητικῆς ἱστορικῆς ἐξετάσεως; ακούπον προτιθεμένη νὸς κατανοήσῃ τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀλληλουγίαν τῶν καθ' ἑκαστα τέλος τῆς παραδόσεως διὸ κριτικῆς καθάρισεως καὶ ἱστορικῆς συναφείσες ἢ τοῦ Τσελλέρος «Φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων» (Phil. d. Gr. 1 ἐκδ. 1844—1852, 3 ἐκδ. 1869—1882, 1 μέρους 5 ἐκδ. 1892, μέρος II κ., 4 ἐκδ. 1888); Συντριβανεύοντος ἐπερχοματεύθη δὲ τρύμα πελλος (Strümpell) κατὰ τὴν ἄργη τῆς σχολῆς τοῦ Ερβάρτου τὸ μὲν 1854 «τὴν ἱστορίαν τῆς θεωρητικῆς φιλοσοφίας τῶν Ἑλλήνων» (Die Geschichte der theoret. Philosophie der Griechen), τὸ δὲ 1861 «τὴν ἱστορίαν τῆς πρακτικῆς φιλοσοφίας τῶν Ἑλλήνων πρὸ τοῦ Αριστοτέλους» (Die Geschichte der praktischen Philosophie der Griechen vor Aristoteles). Η ἔκθεσις τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας ἐν τῇ συντρείᾳ αὐτῆς μετὰ τῶν ἀλλών τοῦ βίου κλάδων ἐστὶν ἡ καθαδηγούσας ἐννοιῶν τοῦ μήποτε συντελεσθέντος ἔργου τοῦ Λορμπέρσιου «Ἐλλήνες φιλόσοφοι» (Gomperz, Griechiche Denker τρεῖς τόμοι, 1. τόμ. 1896, 2 τόμ. 1901). Έκ τῶν μὴ Ερμηνῶν συφῶν, οἵτινες πρωτόγονοι πως ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς

φιλοσοφίας καταλεκτέοι διάλογοι Κουζίνος (*V. Cousin* 1792—1867) διὰ τῶν *Fragments philosophiques*. τῆς *Introduction à l' histoire de la philosophie καὶ τῆς Histoire générale de la philosophie*, καὶ διάλογος Γρότιος (*George Grote* 1794—1871) διὰ τῶν εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἀναφερομένων μερῶν τῆς *History of Greece*, ιδίως τόμ. VIII. διὰ τοῦ *Plato* (1865) καὶ τοῦ ἀτελεῖς καταλειφθέντος *Aristotle* (1872). Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν συνάψεων, τῶν τὸ ἡμέτερον θέμα προγραμματευομένων δύνανται νὰ μηδουμενθῶσιν οἱ ἐπόμενοι. Βραχὺς δισκού *Geschichte der Entwicklungen der griech. Philosophie* 1862, 1864. Περτέροις καὶ Πρελλέροις (*Ritter καὶ Preller*, βραδύτερον μόνου τοῦ Preller) *Historia philosophiae graeco—romanae ex fontium locis contexta* 1838, 8 ἔκδ. (ὑπὸ Wellmann) 1898. Σεγλέροις (*Schwegler*) *Geschichte der Philosophie im Umriss* 1848, 14 ἔκδ. 1887· τοῦ αὐτοῦ, *Geschichte d. griech. Philos.* ἑκδοθεῖσας ὑπὸ Κοστλίν (*Kostlin*) 1859, 3 ἔκδ. 1882. Υερβέργεροις (*Ueberweg*) *Grundriss d. Gesch. d. Philos.* I μέρος 1862. 9 ἔκδ. 1903. II μέρος ἔκδ. 8 1898. III μέρος ἔκδ. 9 1901. IV μέρος ἔκδ. 9 1902. ὑπὸ Max Heinze-έκδοθεῖσα. Ερδμάννοις (*E. Erdmann*) *Grundriss d. Gesch. d. Phil.* I μέρος 1866. 4 ἔκδ. (ὑπὸ B. Erdmann) 1896. Λούισιοις (*Lewes*) *History of Philosophy* τόμ. I 1867. Βινδελβάνδοις (*Windelband*) *Gesch. d. alten Philosophie* 1888. *Geschichte der Philos.* 1892. Ρεμάκιοις (*Rehmke*) *Grundriss der Geschichte d. Philos.* 1896 σελ. 1—86. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων, ἀπερ τὴν Ιστορίαν μεμονωμένων φιλοσοφικῶν θεράπεων προσγραπτεύονται, τὰ σπουδαιότατά εἰσι τὰ ἔξις: Πράντλοις (*Prantl*) *Geschichte der Logik im Abendlande* τόμ. I 1855. Λαγγίοις (*Lange*) *Geschichte des Materialismus* I μέρος, 2 ἔκδ. 1873. 4. ἔκδ. 1882. Βαούμπεροις (*Baumker*) *Das Problem d. Materie in d. Griech. Philosophie* 1890. Εινστέινοις (*Heinze*) *Die Lehre vom Logos in der griech. Philos.* 1872. Αλλοιοις (*All*) *Gesch. d. Logosidee in d. griech. Philos.* 1896. Σιέβεκκοις (*Siebeck*) *Geschichte der Psychologie* I μέρος I τμῆμα 1880. 2. 1884. *Die Psychologie vor Vristoteles*.

1880, 2 έκδ. 1896· Ζειγλέρου (Ziegler) Geschichte der Ethik. I μέρος 1881· Κοσταλινίου (Kostlin) Gesch. d. Ethik. I μέρος 1887· Σμιδιτίου (Schmidt) Die Ethik der alten Griechen. 2 τόμοι 1882· Ηλδεβράνδου (Hildebrand) Gesch. u. System d. Rechts—u. Staatsphilosophie. I τόμος 1860. Πελμαννού (Pöhlmann) Gesch. d. antiken Kommunismus 2 τόμ. 1892—1901· Ούαλτερ (Walter) Gesch. der Aesthetik im alterthum 1893. Τοὺς "Ελληνας διξιογράφους ἔξεδωκεν δ Δεῖλασιος (Diels Doxographi graeci, 1879) καὶ εἴκόσες τὰς πηγὰς αὐτῶν. Περὶ τῆς γραμματολογίας τῶν Ἀνθρώπων ἐπραγματεύσατο ὁ Βαξμουρόπους (Wachsmuth, Studien zu den griec.ischen Florilegiis 1882) καὶ ἔξεδωκε τὰς Ἐκλογὰς τοῦ Στοβαίου (1884). τὴν πληρεστάτην δὲ αιγαλογήν τῶν ἀποσπασμάτων ἀρχείων φιλοσόφων ἐκδίδωται μέχρι τόμεων δι Μούλλαχιος (Mullach, Fragmenta Philosophorum graec. 3 μέρη 1860, 1867, 1881).

Βιλ. Γοτλ. Τευερόνιος, Σύνοψις τῆς ιστορίας τῆς φιλοσοφίας μεταφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Κ. Μ. Καΐρου. 'Ἐν Βιέννη τῆς Αὐστρίας 1818.

Δημητρίου Ἀλεξάνδρου Χαντζερή, Ιστορία τῆς παρ' Ἐλληνοφιλοσοφίας συνταχθεῖσα μὲν ὑπὸ Ἀλέξανδρου Σουεγλαρίου, διατκευθεῖσα δὲ καὶ συντελεσθεῖσα ὑπὸ Καρόλου Κοιστλίου, κατὰ δὲ τὰς ἀρχαίας πηγὰς ἔξελληταισθεῖσα ἀλλοις τε πολλαῖς προσθήκαις καὶ ἀναλύσεις τῶν τετσάρων περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς λόγων τοῖς ἐν τῷ Φειδίῳ τῷ Πλάτωνος ἐπαυξηθεῖσα. 'Ἐν Λογίναις 1867.

Τοῦ αὐτοῦ, Προοίμιον εἰς τὴν ιστορίαν τῆς φιλοσοφίας. Λογίναι 1867.

Ν. Κοτζιάς, ιστορία τῆς φιλοσοφίας ὅπῃ τινι ἡργαστάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς γράντων τόμ. II ἐν Λογίναι, 1876—1874.

Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, Ιστορία τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως ἐν Λογίναις 1885.

V. Cousin, 'Ιστορία τῆς Ἐλληνικῆς φιλοσοφίας, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Λουτζού Ήλιοῦ ἐν Λογίναις 1885.

Θεοδώρου Καρόνσου, Δοκίμιου τῆς ιστορίας τῆς ἀρχαίας πατρί "Ελληνοφίας" ἐν Αθήναις 1888.

Τὰς μὲν περὶ φιλοσόφων ἔκάστων καὶ τῶν δογμάτων αὐτῶν σπουδαιοτάτως μανογραφίας θὰ διοράτωμεν ἔκάστοτε ἐν τῷ οίκειῷ τόπῳ, ὅδε βίος καὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν ἐκτίθενται ἐν ταῖς Γραμματολαγίαις.

B'.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

§ 8.

Γένεσις τῆς 'Ελληνικῆς φιλοσοφίας.

Περὶ τῆς λεγομένης 'Ανατολικῆς αὐτῆς καταγωγῆς.

'Αρχαῖς τις παρέδοσις ισχυρίζεται, διὰ πολλοὺς τῶν σπουδαιοτάτων Ἑλλήνων φιλοσόφων, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Δημόκριτος, ὁ Πλάτων καὶ ἄλλοι, ὑφείλουσι τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτῶν θεωρίας εἰς 'Ανατολικούς λαούς. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ Ηροδότου οἱ Αιγύπτιοι ἐξήτησαν νὰ ἐπιδείξωσιν ἐκυτοὺς τοῖς "Ἐλληνιν ὡς ἀρχηγέτας τῆς Ἑλληνικῆς Ορητοκείας, ἀπὸ δὲ τῆς γ' π. Χ. ἐκατονταετηρίδιος ἀναφένεται ἡ δύξα, ἣν κατ' ἀρχὰς μὲν ἵπας 'Ανατολῖται εἰσηγήσαντο, οἱ δὲ "Ἐλληνες προθύμως ἀποδεξάμενοι περαιτέρω ἀνέπτυξαν, ὅτι δῆλον δὴ πᾶσα ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ἡ τούλαχιστον πολλαὶ τῶν σπουδαιοτάτων αὐτῆς θεωριῶν καὶ συστημάτων καταγονται ἐξ 'Ανατολῶν. Παρομοίων ἀξίωσιν ἥγειραν ἀπὸ τοῦ 2 π. Χ. οἰῶνυς οἱ Ίουδαῖοι τῆς 'Αλεξανδρεωτικῆς σχολῆς ὑπὲρ τῶν πρφητῶν καὶ τῶν Ἱερῶν γραφῶν τοῦ λαοῦ αὐτῶν, οἱ δὲ λόγιοι χριστιανοὶ ἀπὸ τοῦ Κλήμεντος καὶ Εὐστέβίου μέχρι τοῦ τέλους τοῦ μέσου αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν συνεφώνησαν αὐτοῖς. Καὶ οἱ μὲν Ίουδαῖοι οὗτοι μῆθοι γενικῶς ἥδη σήμερον ἐγκατελείφθησαν· ἡ δύξα δημος, διὰ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ὡς τοιαύτη 'Ανατολικὴν ἔχει τὴν καταγωγήν, ἔξακολουθεῖ εὑρίσκουσα τοὺς ὑπερασπιστὰς αὐτῆς· θερ-